# TIBBIYOTDA YUNON-LOTIN ATAMALARINING QIYOSIY TAHLILI

**Xoliqulova Nodira Turdiqulovna**

*Toshkent davlat tibbiyot universiteti*

*1-son o‘zbek va xorijiy tillar kafedrasi o‘qituvchisi*

*xoliqulovanodira21@gmail.com*

**Annotatsiya.** Yunon va lotin tillari dunyodagi eng qadimiy tillardan biri bo‘lib, ikkalasi ham tibbiyot sohasiga katta hissa qo‘shgan. Ushbu qiyosiy tahlil tibbiyotda keng qo‘llaniladigan yunon-lotin atamalarining kelib chiqishi va ma'nosini o‘rganishga qaratilgan. Tadqiqot ushbu tillar tibbiyot terminologiyasining rivojlanishiga qanday ta'sir qilgani va ular zamonaviy tibbiyotda qanday muhim rol o‘ynashda davom etayotganini o‘rganadi.

***Kalit so‘zlar:*** *yunoncha, lotincha, tibbiyot, qiyosiy tahlil, kelib chiqishi, ma'nolari, tibbiyot terminologiyasi, qon aylanish tizimi, asab tizimi, yuqori qon bosimi*

**Аннотация**. Греческий и латинский языки - два древнейших языка в мире, и оба внесли значительный вклад в область медицины. Цель данного сравнительного анализа - изучить происхождение и значения греко-латинских терминов, широко используемых в медицине. В исследовании рассматривается, как эти языки повлияли на развитие медицинской терминологии и как они продолжают играть важную роль в современной медицине.

***Ключевые слова:*** *греческий, латинский, медицина, сравнительный анализ, происхождение, значения, медицинская терминология, кровеносная система, нервная система, высокое кровяное давление*

**Annotation.** Greek and Latin are two of the oldest languages in the world, and they have both contributed significantly to the field of medicine. This comparative analysis aims to explore the origins and meanings of Greek-Latin terms commonly used in medicine. The study examines how these languages have influenced the development of medical terminology and how they continue to play an essential role in modern medicine.

***Key words:*** *Greek, Latin, medicine, comparative analysis, origins, meanings, medical terminology, circulatory system, nervous system, high blood pressure*

**Kirish.** Tibbiyotda yunon va lotin tillaridan foydalanish qadimgi davrlarga borib taqaladi, o‘sha paytda tibbiy bilimlar ushbu tillarda qayd etilgan. Zamonaviy tibbiy terminologiyada yunon-lotin atamalaridan foydalanish standartlashtirilgan bo‘lib, bugungi kunda ham ko‘plab atamalar qo‘llanilmoqda. Ushbu tadqiqot zamonaviy tibbiyotda keng qo‘llaniladigan yunon-lotin atamalarining ma'nolari va kelib chiqishini taqqoslashga qaratilgan. Ushbu tadqiqot darsliklar, jurnallar va onlayn resurslarni o‘z ichiga olgan tibbiy matnlar to‘plamini tahlil qildi. Tadqiqot zamonaviy tibbiyotda ishlatiladigan yunon-lotin atamalarini aniqlash va ularning ma'nolari va kelib chiqishini taqqoslashga qaratilgan edi. Qiyosiy tahlil tibbiyotda ishlatiladigan ko‘plab yunon-lotin atamalarining o‘xshash ma'noga ega ekanligini ko‘rsatdi, bu esa ushbu tillarning tibbiy terminologiyaga ta'sirini ko‘rsatadi. Masalan, "yurak-qon tomir" atamasi qon aylanish tizimini tavsiflash uchun yunoncha "kardia" so‘zini va lotincha "vasculum" so‘zini qon aylanish tizimini tavsiflash uchun birlashtiradi. Xuddi shunday, "nevrologiya" atamasi asab tizimini o‘rganishni tavsiflash uchun yunoncha "neuron" so‘zini va o‘rganishni anglatuvchi "-ology" qo‘shimchasini birlashtiradi.

Ko‘pgina hollarda, tibbiyotda ishlatiladigan yunon-lotin atamalari bir nechta ma'noga ega. Masalan, "gipertenziya" so‘zi yunoncha "hyper" - haddan tashqari va "tension" - bosim degan ma'noni anglatuvchi so‘zlardan kelib chiqqan. Tibbiyotda bu atama yuqori qon bosimini anglatadi. Yana bir misol - "dispnoe" so‘zi bo‘lib, u yunoncha "dis" - qiyin yoki g'ayritabiiy va "pnoe" - nafas olish so‘zlarini birlashtiradi. Bu atama tibbiyotda nafas qisilishini tasvirlash uchun ishlatiladi. Tibbiyotda yunon-lotin atamalaridan foydalanish tibbiyot xodimlariga

murakkab tibbiy tushunchalarni aniq va aniq yetkazish imkonini berdi. Masalan, "miokard infarkti" atamasi yunoncha "myo" - mushak, lotincha "cardium" - yurak va lotincha "infarctus" - tiqilib qolgan degan ma'noni anglatuvchi so‘zlarni birlashtiradi. Bu atama yurak mushagidagi qon tomirining tiqilib qolishi natijasida kelib chiqadigan yurak xurujini aniq tasvirlaydi.

Yunon va lotin tillari tibbiy terminologiyaning rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko‘rsatdi va ularning ta'siri zamonaviy tibbiyotda ham kuzatilmoqda. Yunon-lotin atamalaridan foydalanish tibbiyot xodimlariga murakkab tibbiy tushunchalarni aniqlik va aniqlik bilan yetkazish imkonini berdi. Ushbu atamalarning kelib chiqishi va ma'nolarini tushunish tibbiy bilimlarni oshirishi va bemorlarga yordam ko‘rsatishni yaxshilashi mumkin. Shunday qilib, tibbiyot xodimlari uchun bugungi zamonaviy dunyoda ham yunon va lotin tillarida mustahkam poydevorga ega bo‘lish juda muhimdir. Bundan tashqari, tibbiyotda yunon-lotin atamalaridan foydalanish kardiologiya, nevrologiya va gastroenterologiya kabi ko‘plab tibbiy mutaxassisliklarning rivojlanishiga olib keldi. Tibbiyotning bu sohalari ma'lum organlar yoki organ tizimlarini o‘rganishga asoslangan va yunon-lotin atamalaridan foydalanish tibbiyot xodimlariga ushbu tadqiqot sohalarini aniqlik va aniqlik bilan tavsiflash imkonini berdi.

Xulosa qilib aytganda, ushbu qiyosiy tahlil tibbiyotda yunon va lotin tillarini o‘rganishning muhimligini ta'kidlaydi va ushbu qadimiy tillarning sog'liqni saqlash sohasidagi dolzarbligini ta'kidlaydi. Yunon-lotin atamalaridan foydalanish tibbiyot xodimlariga murakkab tibbiy tushunchalarni aniqlik va aniqlik bilan yetkazish imkonini berdi va ushbu atamalarning kelib chiqishi va ma'nolarini tushunish tibbiy bilimlarni oshirish va bemorlarga yordam ko‘rsatishni yaxshilash uchun juda muhimdir.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:**

1. Barrett, K.E., et al. (2010). Ganong's Review of Medical Physiology. 24th ed. McGraw-Hill Medical.

2. Chabner, D.E. (2011). The Language of Medicine. 9th ed. Saunders.

3. Cunningham, M.W. (2018). Anatomy & Physiology. 2nd ed. McGraw-Hill Education.

4. Mosby's Medical Dictionary. (2021). 10th ed. Elsevier.

5. Shahnoza, A. (2022). ФРАНЦУЗ ТИЛИ ТИББИЙ ТЕРМИНОЛОГИЯСИДА СТАТИСТИК-КОМБИНАТОР МЕТОДЛАРНИНГ ИШЛАТИШИ.

6. Ziyoda, A., Mukaddam, S., & Shakhnoza, A. (2019). Communicative peculiarities of impersonal sentences in English discourse. *Вопросы науки и образования*, (7 (53)), 82-84.

7. Abrayeva, S. (2022). DYU GARA ASARLARIDAGI FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNING FUNKSIONAL STILISTIK VAZIFALARI.

8. Esonovna, A. S. (2023). ZAMONAVIY TIBBIYOTNING TERMINOLOGIK TIZIMI. *Новости образования: исследование в XXI веке*, *1*(9), 1324-1327.

9. Esonovna, A. S. (2023). TIBBIYOT TERMINOLOGIYASIDA LOTIN VA YUNON TILLARINING AHAMIYATI.

10. Абраева, Ш. Э. (2023). ЛОТИН ВА ЮНОН МОРФЕМАЛАРИНИНГ ТИББИЁТ МАТНЛАРИДА ТАҚСИМЛАНИШИ ВА ҚЎЛЛАНИЛИШИ. *Научный импульс*, 325.

11. Esonovna, A. S. (2020). Linguistic features of Latin and Greek synonymous morphemes in the lexical system of the french language. *International scientific review*, (LXXII), 47-48.

12. Esonovna, A. S. (2020). Linguistic features of Latin and Greek synonymous morphemes in the lexical system of the french language. International scientific review, (LXXII), 47-48.

13. Abraeva, S. E. (2021). Linguistic Features Of Latin And Greek Synonymous Morphemes In The Lexical System Of The French Language (Based On Medical Texts). The American Journal of Social Science and Education Innovations, 3(05), 172-174.

14. Gulfura, T., Bobojonova, S., Shakhnoza, A., Komila, S., & Doniyor, A. (2019). The role of task based learning in teaching english.

15. Abrayeva, S. E. (2024). THEORETICAL BASIS OF PHRASELOGICAL UNITS IN THE FRENCH LANGUAGE. World of Scientific news in Science, 2(2), 929-936.

16. Abrayeva, S. E. (2024). LOTIN VA YUNON ASLI TIBBIY ATAMALARNING QO ‘LLASH USULLARI BO ‘YICHA QIYOSIY XARAKTERISTIKALAR. Academic research in educational sciences, (1), 400-403.

17. Abrayeva, S. E., & Tolibjonova, M. U. Q. (2023). LOTIN TILINING TIBBIYOT BILAN ALOQASI VA MADANIYATI. Academic research in educational sciences, 4(TMA Conference), 76-79.

18. Abrayeva, S. E. (2023). DEVELOPMENTAL EVOLUTION OF LATIN AND GREEK LANGUAGES. Academic research in educational sciences, 4(TMA Conference), 73-75.

19. Esonovna, A. S. (2024). TIBBIYOT TERMINOLOGIYASIDAGI SO ‘Z YASALISH USULLARINING MOHIYATINI HAMDA LEKSIK-GRAMMATIK XUSUSIYATLARINI TAHLIL QILISH.

20. Esonovna, A. S. (2024). LOTINCHA VA YUNONCHA MORFEMALARNING DIFFERENSIAL TAQSIMLOVCHI XARAKTERISTIKALARI VA ULARNING NUTQDA QO ‘LLANILISHI.

21. Esonovna, A. S. (2025). LATIN AND GREEK BASIS OF MEDICAL TERMINOLOGY. Western European Journal of Linguistics and Education, 3(03), 11-14.